

ביצה פרק ראשון ביצה

מ.

עין משפט
נר מצוה

סד א מיי פ"ג מהל' י"ט הלה ח סמנ לאון ס' פ"ט ע"כ ס' תקו ספ"ג ג:
סד ב מיי פ"ה מהלכות סמנ הלה י' טו"ע י"ד ס' סג:
סד ג ד מיי פרק ה מהל' י"ט הלה ד טו"ע ע"כ ס' תקו ספ"ג ד:
סד ה ו מיי פ"ב מהלכות שבת הל' כ ופ"ה מהלכות י"ט שס סמנ לאון ס' פ"ט ע"כ ס' סג ספ"ג מהל':

רבינו הגנאל

גילגל עיסה מערב י"ט מפרשי ממנה חלתה עיסה מערב יום טוב, וזוהי עיסה מערב יום טוב, מצי טעמא שיהיה לו להפריש חלתה בעת שתגלגל בחטים ותמטטם בשעורים, גלגלה בחיטין וטמטמה בשעורים, האוכל ממנה חייב מיתה, כיון שנותנת המים מגבחה חלתה, וכבר אמרנו כל (שא) [שאפשר לו לעשותו מערב י"ט אינו דוחה את י"ט, ופליגי עליה שמעמח דשמואל בריה, דאמר במסכת בכורות פרק עד כמה מפרשי, וזתה כיון שיש לו עירוי ורשות לאוכל בלא הפרשת חלה כאלו לא נתחייב, ומתחייבין מי לא מודי שמואל שאם הפריש חלה וקרא עליה שם חלה קודם שיאכל חלה אסורה לזרים, וכיון שאילו עשה אשור חלתו חלה, אינו לעשותו מערב י"ט קרינא ביה, ולפיכך אין מפרשיין אותה ביו"ט, וירושלמי תפירו בהיעת טעמא שאינו יכול להפריש חלתה אלא לבסוף, בית שמאי אומרים אין מוליכין את הסולם משוכך לשוכך בר, עד וב"ה מתירין, אמר רב חנן מחלוקת אב"ה ברשות אסור, היחיד דברי הכל מותר (א), ואקשינן לימא רב דאמר כל מקום שאמרו חכמים מפני מראית העין אסור, כגון זה שהוראה אותו מוליך הסולם בריה, אמר להטיח גגו הוא צריך, אפילו בחודר חדרים ברשות היחיד אסור, כב"ש אמרה לשמעתי, דהא ב"ה ברשות הרבים אסור אבל ברשות היחיד שרו, וביה שמאי הוא דאסרו ברשות היחיד, ופרקינן תנאי היא, כלומר לא אמר רב על כל החכמים אלא על אותן שאוסרין משום (ב) מראית העין, אמר שאוסרין אפילו בחודר חדרים, ועל וזלחה לא אמר, דתנאי שטחן בתמה הבגדים שנושדי, אבל לא כנגד העם, דתיא למימר היום

גלגל עיסה מערב י"ט מפרשי חלה ב"מ. פרש"י דלע"ג דאין מנדיהן תרומות ומעשרות צ"ט והא נמי כתרומת גורן דמיא שהוא היה יכול להפריש מע"ט דהא מאתמול התחיל זמנה להפריש דמנן (חלה פ"ג) מאימתי חיצו זה שגורגל אפילו הכי מפרשיין חלה שלא גזרו על תרומת עיסה שהרי מותר לגלגל צ"ט ולחפות כדי לאכול פת חמה ואז מותר להפריש ממנה חלה כיון שצ"ט נלושה א"כ לא היה הפרשת חלה בכלל איסור הגזתה תרומה ואפי"כ כשגלגלה מצעדו יום ע"ל דלפי הירושלמי ניחא דקמיירי שלא גזרו הלישה מע"ט ואע"ג דסוף סוף היה יכול להפריש מצעדו יום משעת גלגול מכל מקום אחר שנגמרה הלישה צ"ט הוה ליה כאלו נעשית כל הלישה צ"ט שגיולת שלא להפריש חלה עד גמר הלישה ולעולם הפרשת חלה הוה בכלל הגזתה תרומה היכא דהיה לו להפריש מאתמול אבל כסוי מצי למימר דלפי מחלוקת בין כסוי משום דגזי כסוי לא ממנע משמחת י"ט דאין הכסוי מעכב האכילה אבל הפרשת חלה מעכב אכילה דזה אינו דהא מייירי הכא בחזרה לארץ כדאמר בסמוך וא"כ אכול ואחר כך מפרשי דמשמע לייכח מאן דפליגי דזה וצתוספתא פי' דטעמא דרבה דמייירי בחזרה לארץ ולא מחזי כמתקן כיון שזלאו הכי יוכל לאכול אצל צ"ט מודה רבה ואין נראה דמשמע בסמוך דלא שייך כלל לומר זה הטעם דקאמר מי לא מודה שמואל שאם קרא וכו' א"כ כיון דשם חלה עליה מיחזי כמתקן ממשע ליה הלשון דקצרה זו פשוטה ולכן נראה עיקר דפ"י לעיל דלפ"י צ"ט מתייר רבה וזכור דשמואל אסר אפי' צה"ל ותדע דהא דחאי הירושלמי מייירי צ"ט ואפילו הכי לא קא אסר אלא היכא דלש אצל ערס שרי דהיינו גלגל ונראה דהלכה כרבה דהוא צתראה דדוקא גלגל שלא נגמרה לישה לגמרי דאי נגמרה לגמרי אפילו רבה מודה דאין מפרשיין אותה צ"ט והכי (ו) נמי איתא צירושלמי כל הלש עיסה מע"ט אין מפרשיין חלתה צ"ט וקאמר לש אין ערס לא דלא וה"פ דדוקא לש דנגמרה מערב י"ט אין מפרשיין אצל ערס לא דלא נגמרה הלישה מערב י"ט מפרשי והכא נמי מייירי בגלגל שהוא כמו ערס והיכא דשכח ולא הפריש מן הפת מע"ט ק"ל דחלת חו"ל אכול והולך ואח"כ מפרשי וא"כ ישייר מן הפת מכל אחד ואחד ואוכל השאר ולמחר יפריש חלה וצריך שמהא גדולה כדי שהיה לה הכירה אחר הפרשה דכתב (גמדרג טו) ראשית דבעינן שיהיו שריה ניכרין והיכא דלפ"י עריכה מלאה עיסה מערב י"ט ושכח ולא הפריש חלה מערב י"ט שייך פת אחת צבציל כולל דגמח מפני שגבלין כאחד אצל צמאות צבציל ערס פת אסור ואם שכתח ולא הפריש מצי לשייר מכל אחת ואחת מפני שגיבולין כל אחת ואחת צפני עצמה ולמחר יניח כל החמיות בצל אחד ומצרכן לחלה ויפריש מן כולם אחת ומיניה אס ירצה לעשות דבר קל יעשה מזה אחת ויאפה אותה ויצרפס ויפריש [מאחת עלן כל האחרות אגב אותה מפני שחיצוה צא עכשו: אין מוליכין הסולם, מימא אפי' הכין אותם מאתמול מ"מ אית צה משום ירדה כדאמרין לקמן (דף טז) הלז יוני שוכך [ויוני עליהן חייז ו"ל דמייירי צקטינס שלא שוכך ו] **והאמר רב יהודה אמר רב**, אף על גב דרב היה אמורא מ"מ שפיר כיון דרב גדול היה צדורו ורשא ישיבה לישראל חוץ משמואל אין סברא * דרב חנן פליגי עליה: **ורב בבית שמאי**, פרש"י ומקשה לרב חנן דמוקי דצית הלל ליה להו דרב וצרה"ר דבני דלא יאמר הכי דלא יאמר דלא כהלכתא אלא יאמר דצ"ה שרו ופליגי עלי ואנא דאמרי כי האי תנא דאמר שטחן צממה דצית ליה דרב וההוא תנא מוקי בית הלל כותמיה דלא המירו אלא צרשות היחיד ורבי אליעזר ור"ש דקצינא להו כרב מוקמי שריותא דצית הלל דמתניחין ואפי" צרה"ר דקא סברי שוכרי מוכיח עליו וצ"ש לית להו שוכרי מוכיח עליו ואסרי אפי' צמדיי חדרים, י"מ דלרב קא פריך ואמר לך רב תנאי היא ולא מלתא היא דמאי צרומיהו דרבי אליעזר ור"ש שמעון במקום בית הלל הא צ"ש נמי טובא הוה ואין הלכה כמותן: מתניחין

גלגל עיסה מערב י"ט מפרשי ממנה חלה צ"ט. ואע"ג דמנן לקמן (דף לו): אלו הן משום צבות אין מנדיהן תרומות ומעשרות צ"ט והא נמי כתרומת דגן דמיא שהיה יכול להפרישה מערב י"ט אפילו הכי מפרשי שלא גזרו על תרומת עיסה שהרי מותר לגלגלה צ"ט ולאפוחה כדי לאכול פת חמה: **אין מפרשי הימנה**, דלא המירו להפריש חלה אלא צ"ט עיסה שנתגלגלה צ"ט אצל זו היה לו להפריש מערב י"ט כתרומת דגן ופירות: (ג) חלה [ח']. חלה טוריט"ל. חלה שמרימין מן העיסה שצמחה לארץ הואיל ואינה מן התורה דקיימא לן צקדושין (דף לו): כל מנחה המלויה צפירות הגדלים צארכן אינו נוהג אלא צארכן: **אונל והולך**, כל הפת ומשייר כדי חלה ומפרישה צתרוניה, אלמא הפרשתה שלא לצורך היא ולא היא הפרשה והמפריש צ"ט אינו כמתקן דלתסר כשאר הגזתה תרומה דגזרו צה רבנן מפני שגראה כמתקן: מי לא מודה שמואל אע"פ שאינו צריך להפרישה שאם קרא עליה שם שחל עליה שם חלה ואסורה לזרים אלמא שם תרומה עליה ואיתא בכלל אין מנדיהן תרומות ומעשרות צ"ט: **מתני' אין מוליכין אס הסולם**, קס"ד (ט) סולם המיוחד לכך ויכרי שהו של שוכך וטעמא דצ"ט (א) מפרש צממא דלסרי ואע"פ שהו צה ליטול גזולות לשמחת י"ט: **מחלון לחון**, צאותו שוכך עממו שכן דרך שוכך להיות צו מחילות הרבה קן לכל זוג חווג ומחלון לכל קן וקן: **גב' אפילו בחודר**, אסור להטות הרגו הוא הרי הוא עושה מלאכה ביום טוב: **לפניה**, שהיו טחין גגותיהן צמייט לפי שלא היו משופעין אלא עשוין כמין תקרת עליה ומשתמשין בהן לפיכך טחין אותן ומשפעין הטיח לנד הכתלים שחוצו מימיו: **שוכרי מוכיח עליו**, שוכרי של סולם מוכיח שהוא ניכר שהוא של שוכך: **מוסר**, שהי אין אדם וראהו: **והאמר רב יהודה אמר רב** נו', וקשיא דרב אדרב חנן, ואע"ג דרב אמורא הוא מקשי מיניה מפני שרבן של כל בני הגולה היה צדורו חוץ משמואל: **תנאי היא**, איכא תנא דלפי כותמיה: **שטחן צממה**, מי שנשכרו כליו בדרך צמי גשמים שטחן צממה והן נגבין מאליהן: **אכל לא כנגד העם**, שלא יאמרו כספן צבצת, אלמא מידי דמשום מראית העין מותר צמקוס נוע: **לימא רב דאמר רב** צ"ש, לרב חנן קא פריך דאוקי לה דצית הלל צרה"ר אסרי וצרשות היחיד שרו א"כ לרב חנן רב דאמר כל מקום שאסרו כו' דאמר כב"ש צמתמ' הא דחאי לא צציק צ"ה ועצדי כב"ש ועל כרחק לצית הלל אפי' צרשות הרבים מותר משום דשוכרי מוכיח עליו דאי צרה"ר אסור וצרשות היחיד שרו לא הוה אמר רב ליה שמתמא: **תנאי היא**, כלומר אמר לך רב חנן ודאי רב סבר דצית הלל אפילו צרה"ר שרו ופליגי עלי ואנא דאמרי כי האי תנא דאמר שטחן צממה דצית ליה דרב וההוא תנא מוקי בית הלל כותמיה דלא המירו אלא צרשות היחיד ורבי אליעזר ור"ש דקצינא להו כרב מוקמי שריותא דצית הלל דמתניחין ואפי" צרה"ר דקא סברי שוכרי מוכיח עליו וצ"ש לית להו שוכרי מוכיח עליו ואסרי אפי' צמדיי חדרים, י"מ דלרב קא פריך ואמר לך רב תנאי היא ולא מלתא היא דמאי צרומיהו דרבי אליעזר ור"ש שמעון במקום בית הלל הא צ"ש נמי טובא הוה ואין הלכה כמותן: מתניחין

(א) [בכורות כ, פ"ג ע"כ, (ג) שבת קל: קמ"ו: ע"כ, (א) שבת סה: קמ"ו: (ד) צ"ל אלמנה, (ז) צ"ל אלמנה, (ז) ופ"ה מהיר"ש, (ז) והמס' מייירי צבולת, (א) הגהות הב"ח
(א) גב' דאמר שמואל חלה תרומה בחוצה לארץ: (ב) רש"י ד"ה חלה תרומה חלה: (א) ו"ה אין מוליכין וכו' וטעמא דצ"ט דאסרי מפרש בגמרא ואע"פ שהו פל"ל: (ד) תוס' ד"ה גלגל וכו' והכי איתא צירושלמי פל"ל ומימא נמי מתקן:

גלוין הש"ס

תוס' ד"ה והאמר רב יהודה אמר רב וכו' דרב חנן פליגי עליה, ע"י צב"מ דף מו ע"ב מוס' ד"ה פ"ה נמי:
לעזי רש"י
טוריט"ל, עונה עגולה.

מוסף רש"י

כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין, שלא יעשו חמור המותר ואסרוהו מפני מראית העין שהרואהו חשוד בדבר עברה (ע"ז ב.) אפילו בחודר חדרים אסור. צמקוס שאין אדם וראהו אסרוהו (טו.) שטחן בחמה. ליכנס, אבל לא כנגד העם. שמתוהו שסכסן (שבת קמז:.)

דכרי רבנו בנא דאמר ואקשינן קאי אלישה צתרא דצרה"ר פליגי אצל צרה"ר דברי הלל סמ"ג (ב) פ"י רבינו הוא ה"ה צב"ש ימות' (א) דכרי רבנו בנא דאמר ואקשינן קאי אלישה צתרא דצרה"ר פליגי אצל צרה"ר דברי הלל סמ"ג (ב) פ"י רבינו הוא ה"ה צב"ש ימות' (א)